

1. مریم کیانی پور2. مهدی نوروز (نویسنده مسئول)

1- دانشجوی دکترای زبان و ادبیات فارسی واحد علوم و تحقیقات خراسان رضوی

2- استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور

گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران

چکیده

خسرو و شیرین، حکایت زندگی خصوصی خسرو پرویز، پادشاه بزرگ ساسانی و چگونگی مواجهه‌ی او با عشق است. خسرو با «مریم»، شاهزاده‌ی رومی، از روی مصلحت اندیشی ازدواج می‌کند، اما دل در گرو عشق شیرین دارد. در میانه داستان «فرهاد» و «شکر» دو شخصیت فرعی هستند که وارد داستان می‌شوند و قهرمانان داستان را به چالش می‌کشند. عشق شیرین و خسرو که به ازدواجی سخت مورد آرزو انجامید، پس از کش مکش‌های فراوان به عشقی نافرجام بدل می‌شود. در این نوشتار بر آنیم، شیرین را از دیدگاه اسطوره‌ای نقد و بررسی کنیم. با کمی تعمق در داستان و تطبیق آن با اسطوره‌های کهن، در می‌یابیم که شیرین به پریان اسطوره‌ای شباهت فراوان دارد. نظامی بارها و بارها «پری» و یا صفات آن را به شیرین نسبت می‌دهد. او زنی بیگانه، زیبا و خردمند است، که در عشق پیشگام می‌شود. با آب پیوند دارد، و از مردم گریزان است. ورود او در ابتدا خیر و برکت به ارمنان می‌آورد ولی نهایتاً زمینه‌ساز تراژدی، نبرد خویشاوندی و مرگ خسرو می‌شود. پری فقط به یک نفر تعلق دارد، شیرین نیز خودکشی می‌کند.

واژه‌های کلیدی: شیرین، نظامی، پری، اسطوره.

A Mythological Assessment of Shirin's Character in Nezami's Khosrow and Shirin

Maryam Kiyanipur¹, Mahdi Norouz²

¹ Ph.D. student of Persian literature, Science and Research Branch, Khorassan Razavi, Iran

² Assistant professor of Persian literature, Islamic Azad University of Neyshaour, Iran

Persian Literature group Neyshabour branch, Islamic azad university, Neyshabour, Iran

Abstract

Khosrow and Shirin is a famous romance written by Nezami telling a fictional version of the love of Sasanian king Khosrow II. Although Khosrow loves Shirin, he has a marriage of convenience to Maryam, the Roman princess. The story of amorous love terminates by the shocking commitment of Shirin's suicide. The present study aims to criticize Shirin's character from a mythological point of view. Nezami has repeatedly attributed nymphs' characteristics to Shirin. She is alienated, extremely beautiful and intelligent. She has a strong bond with water, while wholly alienated from people. Her presence is a blessing at the beginning of the romance, but it is accompanied with tragic events at the end. Family